

A tanuló vacsorája 8 óráig érjen véget, majd rövid szabad foglalkozás után térjen aludni.

A középiskolai tanuló is legalább 9 órakor fekdjék le. Ezek a követelmények rendkívül bonyolult körülményeket teremtenek, melyeknek rendezését csak üzemszervezési elvek alapján lehetne megoldani. Ezért kívánatosnak látszik, hogy a tantestület egy tagja állandó jelleggel és hivatásszerűen foglalkozzék „üzemszervezéssel”.

Munkaélettani kísérletek tömege bizonyítja, hogy *helyes munkaszervezéssel 40–50%-os teljesítményjavulást lehet elérni.*

Ezen kívül szükségesnek tartjuk, hogy a Művelődésügyi Minisztérium kísérleti intézetek kijelölésével és egyéb módon nyújtson segítséget, és tegye lehetővé az erre alkalmás szakembereknek, hogy számos — még nem teljesen tisztázott — vagy éppen tisztázatlan kérdést alapos vizsgálat tárgyává tehesenek.

Иболя Катона:

ПОСЛЕДСТВИЯ ПЕРЕГРУЗКИ В ЗДОРОВЬИ УЧАЩИХСЯ

Одна из главных работников министерства здравоохранения собрала и подитожила определения и предложения, сделанные руководителями институтов здравоохранения, в связи с последствиями перегрузки учащихся. В этих случаях особенно характерными являются невращение, малокровие, гипертония и отдельные душевные надломы. Статья содержит предложения различных институтов о правильном режиме дня учащихся.

Ibolya Katona:

THE EFFECT OF OVERWORK ON HEALTH

Katona, of the Ministry of Public Health, summarises the statements and suggestions advanced by the leaders of sanitary institutions in connection with the effect of overwork on health. Neurosis, anaemia, hypertension and certain psychic disturbances can be traced back to the excessive occupation of school children. The report contains the proposals of the different institutes in connection with the correct day's program for school children.

KIEGÉSZÍTŐ ÉSZREVÉTELEK A TÚLTERHELÉS PROBLÉMÁJÁHOZ

Szöllösy Géza:

A túlterhelés problémája nem egyszerre állott elő. Még az első világháború előtt kezdte meg gimnáziumi tanulmányait, s akkor a heti egy játékdélutánon kívül nem volt egyéb elfoglaltság. Minden nap 1 órakor mentek haza. Önképzőkör kéthetenként volt, de csak a VII. és VIII. osztálynak, a VI-osok csak később vehettek részt a üléseken mint nem szavazó tagok. Viszont ebben az időben kezdték el a fizikai gyakorlatokat, amik eleinte egy-két nagyon érdeklődő tanulóra szorítkoztak, akiket beengedtek időnként a szertárba, s akik ott valamit segítettek a szaktanárnak. Az elfoglaltságok egyre nőttek, amíg el nem jutottunk máig. Ezt a kérdést nem tudja egyetlen tényező megoldani,

mert nagyon sok elemből tevődik össze: A szülő mindenre szeretné megtaníttatni gyermekét, hátha kiugrik valamiben, s *zene, nyelvek, sport* nagyon nagy megterhelést jelenthetnek a tanulókra. A szülő nem akarja elhinni, hogy nem lehet egy gyerekekkel mindent tanulatni, mert a végén idegileg is összeroppan. A sportot nagyon fontosnak tartják, mert ezen keresztül próbálnak elérni sok mindent, ami másképp — véleményük szerint — nem megy. A nyelveket hasonló okokból nem akarják elhagyni. Így gyűlik össze annyi elfoglaltság délutánokra, hogy az iskolai anyagot már nem bírják jól átvenni, s egész délelőtt idegeskednek, fognak-e felelni. Nem csoda, ha a vérnyomások erősen emelkednek és az idegességből származó szív- és idegbajok száma növekedőben van. Ha a tanuló elkészül rendesen, akkor pihenésre jut kevesebb a szükségénél, s amiatt lesz ideges. Legjobban állnak a közepes vagy gyenge tehetségűek — egészségi szempontból —, mert azok levetik magukról ezeket a gondokat, s inkább a jó — jelesrendűek megterhelése nagy. A szülők nagyrésze még mindig inkább az egyetemen vagy főiskolán képzelel el gyermeke továbbjutását, mint a termelőmunkában. Ha azután az egyetemi felvételi vizsgán csak egy helyen is ilyen kérdést tesznek fel: „Lássuk, mit tud a középiskolai anyagon túl?“, ez elegendő arra, hogy sok szülő gyermekét a középiskolai anyagon túlmenően is gyötörni kezdje. S nem akarják belátni, mennyire káros ez gyermekükre.

Ezért kell tehát minden tényezőnek összefognia, s nem csupán rendeletekkel, hanem az egész társadalom összefogásával ráhatni a szülőkre, hogy a felesleges többletet vegyék le gyermekeikről.

Az iskolákban pedig csökkentsék az elfoglaltságokat, a reformmal kapcsolatban ez legyen az egyik főgond. A tananyag átszervezésével, az órák jobb felhasználásával minél kevesebb legyen a tanulók otthoni munkája.

Veress Judit:

Feljegyzéseim, megfigyeléseim és felmérések során jutottam az alábbi adatokhoz, amelyek egybeesnek a mai ülés problematikájával.

A maximalizmus visszaüt külön-külön az egyes tantárgyakra is; azokból indul ki és azok oktatási—képzési—nevelési eredményeit rombolja.

1959 őszén az általános iskolából a gimnáziumba átlépő megvizsgált 337 tanuló globális eredményei *történelemből* nem a legmegnyugtatóbbak. Az eredmények vizsgálatánál ráadásul figyelembe kell vennünk azt is, hogy 164 tanulóknak a VIII. osztály elvégzésekor jelesé volt történelemből. Ez a 337 tanuló 48%-a. A tanulóknak csupán 31%-a ismerte pontosan a Párizsi Kommün idejét, 23%-a Amerika felfedezésének időpontját, 22%-a a nagy francia forradalom évét.

Miért hiányosak ilyen nagy mértékben még a jeles tanulók ismeretei is? A kérdés nem vezethető vissza egyszerűen arra, hogy talán túlságosan „enyhén osztályoznak” a tanárok. A fenti történelmi adatok tantervi követelmények, ezeket tartalmazzák a tankönyvek, tanítják és számon kérik a tanárok, és mégis!

Tapasztalatból tudjuk, hogy maximalizmus van a tantervben és tankönyvekben, ezért szorítja ki a jelentéktelen a jelentőset, a maximalizmus torzítja el az oktatás módszereit, terheli meg az emlékezetet oly nagy mértékben, hogy az eredmények labilisakká válnak.

Az elmúlt tanévben megvizsgáltam általános és középiskolai történelemórákon elhangzott közel 2000 kérdést. Egy tanítási órán — olyan tanároknál, akik nem szorítkoznak csupán prelegálásra, hanem foglalkoznak is a tanulókkal — feljegyzéseim szerint elhangzott átlagosan 90 kérdés, azaz percenként közel két kérdés. Egy tanítási órán a tanár kérdéseire átlagosan 80—85 választ adtak a tanulók.

Ez az egy-két adat is komoly problémákat vet fel:

Mikor gondolkoznak, ha ilyen tempóban folyik a munka?

Nem sok-e egy tanítási órán átlagosan 90 kérdés és 80—85 válasz?

Lehet-e intenzív — a tanítás tartalmát mélyen kimunkáló munkát végezni akkor, ha csupán a kérdés és a rá adott válasz ekkora megterhelést jelent a tanárnak, tanulónak egyaránt? Nem a maximalizmust tükrözi-e ez a külsőleges jelenség is? Nem mutatkozik-e a tanári pedagógiai tévékenység szempontjából is maximalizmus — a tanárt, mint munkában levő embert nézve — ebben a jelenségben? Ha a tanár — ezek a tanárok, nem valamennyi természetesen — a kérdés terén ilyen intenzíven dolgozik, nem merül-e ki túlságosan tanítás-közben, hiszen a kérdés a tanítási-nevelési munkának csak az egyik összetevője?

Nem vitás, hogy azok a történelemórák, amelyeken ez az adatgyűjtés történt, csupán a kérdések és a tanulói válaszok számából kiindulva is, túlfeszítették, túlterhelők tanárra, tanulóra nézve egyaránt. De mit szóljunk azokról az évvégi összefoglaló órákról, ahol a tanár kérdéseinek száma pl. 152, a tanulói válaszoké 144?

A kérdések tartalmi vizsgálata elmélyíti a problémát. 18 általános és középiskolai történelemórán összesen 418 alapvető fogalommal, törvényszerűséggel foglalkoztak a tanulók, azaz átlagosan — most nem téve különbséget általános és középiskolai órák között — óránként 23 alapvető fogalommal, törvényszerűséggel. Milyen eredményekhez vezethet ez? Lehet-e érdemi oktató-képző-nevelő munkát végezni ilyen tempóban?

Pár szavas hozzászólásom csupán egy-két fényt villantott fel a problémáikából. A tantárgyak művelőinek maguknak kell leküzdeniük a tantárgy területén jelentkező maximalizmust, — okait, következményeit egyaránt.